

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállítás:

Kazinczi-utca 811 sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek
és reklamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstain és Vogler
(Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Maros-Vásárhely, decz. 15.

(A) Igazságszolgáltatási és közigazgatási rendeződésünk szervezésének keresztülvitelétől csak napok választanak már el. A mint a fővárosi lapokból értesülünk, az igazságügyminiszter már befejezte a bírósági személyzet megállapítását, s mire e sorokat olvasandják: talán már a Felső eleibe is lettek azok terjesztve; megyeinknek szerveződése ezen év végével csaknem mindenütt befejezve lesz. Mindenki óhajtotta ezeket. Az igazságszolgáltatásnak a közigazgatástól elválasztását nem csak a modern, hanem legtekintélyesebb férfaink hangosan követelték. Mindenki óhajtotta, hogy a parlamenti kormányzás rendszerében többé meg nem állható régi megye, mint a mely hatalmát a vis inertiae, és jus renittendire alapította, valahára átalakuljon olyanra, mely parlamentarizmus rendszerünkben is megtalálja helyét, mint az ország kormányzatának sok oldaluan hasznos közege. S csodálatos, hogy most, a midőn mindkettő kifejlődésének alakulási stadiumában áll, kevesen örvendének valódiannak. De mi éppen e kevesekhez kívánunk szólni.

Ama viszontagságok közepette, melyek nemzetünket a jelen század közepén súlyos vészekkel fenyegették, a fatumok ütek bár szeszélyes, de szerencsés játékot velünk. Az 1849-ki fegyverletételtől elkezdve, egészen napjainkig, nem volt mondhatni egyetlen fontosabb esemény Európában, mely egy vagy másrészen, kisebb vagy nagyobb mértékben kedvező visszahatást ne gyakorolt volna reánk, a legutóbbi cseh-törekvéseket sem véve ki. Magyarország szereplésre jutott Európa társadalmi súlyegyenének fentartásában és szerepét még mindeddig úgy vitte, hogy benne az államalkotási képesség ép elemére ismertek. Ma Európa bizonyos súlyt fektet fennállására, ma a birodalom másik fele elismerni kényszerül, hogy Magyarországnak nem elsatnyítása, hanem erőteljessé kifejlése saját életfeltételét képezi neki is. Oszlani kezd a homály, s azok, a kik csak kevéssel is ezelőtt erőszakosan behunyták szemüket, hogy ne láthassák a valót, miként a birodalom fennállásának súlypontja nem Bécs, hanem Buda-Pest, ma felnyitják szemüket és kezdik hozzászoktatni ahoz, hogy irigység és féltékenység nélkül tekintgessenek ezen mostanig gyűlölt rémalakra. Oda jutottunk, hová eljutni reményünk csak pár évvel is ezelőtt alig lehetett.

A szerep, melyre Magyarország hivatva van, mindig komolyabbá s naponta fontosabbá kezd válni. Tőlünk függ megérteni, felfogni azt teljes valóságában továbbra is, és úgy játszani tovább hetykeség és henczegés nélkül, hogy a szemlélők becsülését állandóan biztosíthassuk. Ugyde, ehhez erő kell, még pedig bensőleg tevékeny erő, és ez csakis belrendeződésünk megszilárdulásától várható. Közigazgatási és igazságszolgáltatási rendszerünknek szerencsés, ép fejlődése biztosíthatja számunkra a bensőlegesen tevékeny erőt.

Ne csodálkozzunk azon, de ne is rettenjünk

vissza tőle, ha különböző elemek, különbözőképpen elégtelennek belrendszerünk fejlődésével. — Az egyéniektől a nemzetiségi aspiratiókig, az önhasonlósástól a kielégítést nem nyerhetett ambíciókig a legtöbbnek törekvése oda irányult, hogy az átalakulás egyes stadiumait minél inkább kizsákmányolhassa magának, s ha reményei hajótörést szenvedtek, jó pofát bizony csak nehezen csinál hozzá már most. Annyival szigorubb kötelességük azonban azon keveseknek, kiket az önzetlen hazafiság érdeke ösztönzött csüggedetlen cselekvésre, tömörön sorakozni a köztevékenység körül és ráhatni és rádolgozni minden erővel, hogy úgy közigazgatásunk, mint igazságszolgáltatásunk az eddigi határozatlan tengődés helyett, minél épebbé és erőteljesebbé fejlődjék.

Egy egyetemes átalakulásnál, egy egészbeni szervezésnél lehetlenség, hogy egyes érdekek imitt-amott meg ne sértsenek, de az egyéni érdekeiben sértett hazafi kebel a haza közjavanának irigyévé nem válhat soha, és nem is csügged el érvényesíthetni magát az elbukására rákövetkező perczben. A valódi érdem méltánylása késhetik bár, de nem marad el soha, a képzelt érdemek hiúságának kielégítése mindig lehetetlen marad.

Ha szükség volt valaha éberségre, bizonyára legtöbb van most azok részéről, kik öntudatosan haladtak belreformjaink megvalósításában előre, ezekhez szólnunk tehát: előre, csüggedetlenül! a tiszta hazafi törekvés érvényesíti magát biztosan s a nép, mely ma még csaknem eszméletlenül engedi magát ragadtatni ide és tova, elég ép érzékkel bír arra, hogy előbb-utóbb igazi és komoly barátai köré sorakozzék.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház decz. 10-iki ülésén Bábas Vince interpellálta a közoktatási minisztert: miként véli fogadtatni az 1868. évi 44. törvényzikk 17. §-ának rendelkezését a nem magyar ajkú honpolgárok művelődése iránt, s minő intézkedéseket tett e czélból. Ugyanis a 44. (nemzetiségi) t. cz. e §-a azt rendeli, hogy az állam által állított vagy állítandó tanintézetek oktatási nyelvét a kormány határozza meg; mindazonáltal tartozik a kormány arról gondoskodni, hogy nagyobb tömegekben lakó bármely nemzetiségű honpolgárok gyermekei az oktatásban egész addig, hol a magasabb akadémiai képezés kezdődik, anyanyelvükön részesülhessenek.

Napirenden lévén a költségvetés részletes tárgyalása a ház befejezte a belügyminiszter költségvetését, s hozzáfogott a pénzügyminiszteréhez, melyből 12 tételt végzett el. Ezek czimeai a következők: Központi igazgatás, központi állampénztár, pénzügyi igazgatóságok és számvévi osztályok, állampénztár Zágórában, pénzügyi felügyelőségek Horvát-Szlavonországban adóhivatalok, pénzügyi illetégek adó- és vámörtség, jogügyi igazgatóságok, pénzügyi törvényszékek Horvát-Szlavonországban, állandó kataszter, bányászati és erdészeti akadémia Selmeczbányán. A következő czimet: egyenes adók, még nem fejezték be, ennek tárgyalása a mai ülésre halasztatott.

A képviselőház 11-én folytatta a pénzügyminiszterium költségvetése részletes tárgyalását. Hosszabb vitát csak az „egyes adók“ czime idézett elő. Mind az egyenes adók, mind a fogyasztási adók, a vámjövődék szükséglete, bélyeg, jogi illetékek, fémjelzés, dohány-jövődék,

lotto-jövődék és sőjövődék a pénzügyi bizottság javaslata szerint fogadtattak el.

12-én mindenekelőtt a Németországgal kötendő távirdaszerződés fogadtatott el minden lényegesebb változtatás nélkül, ezután folytattatott a pénzügyminiszter költségvetésének részletes tárgyalása. A pénzügyi bizottság javaslatára a következő czimek költségei szavaztattak meg: Államvagyon, államjóságok igazgatóságai, államjóságok, államerdők, bányászat és pénzverés, bányagazgatóságok, fémhányaművek, pesti bányatermék-árúdu, oravicai bányapénztár, fémbevaltó hivatalok és pénzverde, köröczi pénzverde és vasművek. Ez utolsó tételnél a diósgyőri vasgyár hosszabb vitára adott alkalmat, miután Mocsary Lajos e vasgyár megszüntetését indítványozta, a többség azonban elvetette ez indítványt. A napirend fővétele előtt Táncsics Mihály interpellált egyszerre öt minisztert, mindegyiktől kérdezvén, hogy a főhatóságuk alatt álló intézetekben hány tantárgyat adnak elő magyar nyelven, s hányat németül, s végül kérdi a honvédelmi minisztert, hogy a közös hadsereg magyar része miért nem vezényeltetik magyar vezényszóra.

M.-Vásárhely sz. kir. városának

köztörvényhatósági rendezésére kiküldött 26-os bizottság munkálata, a mint ez a képviselői bizottság által elfogadva, megerősítés végett a m. kormányhoz fölterjesztetett.

(Folytatás.)

IX. Czím.

A számvévi teendői.

46. §. A város számadó tisztviselőinek számadásait megvizsgálja, s észrevételeiről további intézkedés végett 30 nap alatt a tanácsnak tüzetes jelentést teszen.

47. §. Teljesíti mindazon kötelességeket, melyeket a fennálló törvény és szabályrendeletek a számvévi teendők közé utalnak.

48. §. A hozzáutalt ügydarabokról és azok állásáról jegyzőkönyvet vezet. Eljárásairól felelős.

49. §. A számvévi teendők az árvaügy körüli teendőit külön szabályrendelet állapítja meg.

50. §. Köteles a költségvetési előirányzatot maga idejében egybeállítani, és azt a tanácshoz, illetőleg a képviselő közgyűlés eleibe juttatni.

51. §. Köteles a városi birtok nyilvántartását vezetni, és a nép-mozgalmi kimutatást évenként egybeállítani.

X-dik Czím.

A levéltárnok teendői.

52. §. A levéltárnok, mint közvetlen felelős öre a hatóság levéltárának, felügyel annak rendben és tisztán tartására, eltávolít minden olyan körülményt, mely miatt romlás avagy kár származhatik. Idegeneknek jelenlétén kívül a levéltárba menetelt felelőség terhe alatt meg nem engedi. A levéltárban dohányozni, avagy tüzelni, tilos.

53. §. Előleges jelentés és engedély nélkül a levéltárból semmit ki nem adhat.

54. §. Az előadandó ügydarabokat rendszeresen föl-szerelni és az iktató-adónak jegyzék mellett visszaadni tartozik.

55. §. A város kiváltságairól kelt eredeti okiratok, ugy a szerződésekből, haszonbérékből keletkezett okmányok a letétel évszámával és folyószámmal megjelölve, bezárt szekrényben őriztetnek. Ezen okiratokról, külön mutatókönyv vezetetik.

56. §. Az előbbi §-an megnevezett okmányokon kívül a levéltári iratok elhelyezése szempontjából a következő osztályok állíttatnak meg:

I-ső osztály: Törvények, felsőbb és hatósági szabályrendeletek.

II-ik osztály: Közgyűlésileg tárgyalott ügyek az idevonatkozó ülési jegyzőkönyvekkel együtt.

III. osztály: Mindennemű egyéb a tanács által közigazgatásilag ellátott ügyek.

IV. osztály: Gazdasági ügyek.

V. osztály: Az adó-ügyek.

VI. osztály: Katonai és elszállásolási ügyek.

VII. osztály: Általánosan minden fenyítvényi ügyek.

VIII. osztály: Az árvaszék iratai, melyeknek elhelyezése fölül az árvai-szék közvetlen intézkedik.

Es végre ezen felsorolt irattári osztályoknak megfelelő sor- és mutatókönyvek pontos vezetése szintén a levéltárnok teendője.

57. §. A levéltárnok a kezelése alá vett irodaszerkeket, az illetőknek nyugta mellett kiszolgáltatni, mindennél számolni és számadását minden év január 15-én a polgármesterhez beterjeszteni tartozik.

XI-dik Czim.

Iktató teendői.

58. §. Az iktató köteles akár közvetlen, akár a polgármestertől átvett hivatalos iratokat, beadványokat és ügydarabokat, a beérkezés sorrendje szerint folyószámok alatt külön-külön iktatókönyvbe vezetni. Minden ügydarabra fölül az iktatói szám, továbbá a beadás napja és éve számjegyekkel, a hónap pedig betűkkel pontosan feljegyzendő, ha a feljegyzés a polgármester által nem történt.

59. §. Tartozik a mellékleteket átnézni, az iktatói számmal, és a beadás számával jelölje meg, s azok mennyiségét, ha éppen nem, vagy nem helyesen volna kitéve, a beadványon az iktatói szám alá jegyezze fel. Ha a beadványban felhívott mellékletek valamelyike hiányzik, ezt mind az iktatókönyv illető rovatában, mind a beadványon az iktatói szám alatt ki kell tüntetni.

60. §. Bélyegköteles beadványoknál a bélyegjegyek alkalmazására s a bélyegilleték megrövidítése esetében követendő eljárásra nézve az erőszben fennálló pénzügyi szabályok szolgálnak zsinormértékül.

61. §. Az iktatónak délelőtt 9-től 12-ig s délután 3—5 óráig, ünnep- és vasárnapokon pedig d. e. 9-től 11 óráig, megszabott hivatalos órákban, sem a hivatali helyet elhagyni, sem a hivatalos helyiségen kívül és a zárórán túl semminemű beadványt elfogadni nem szabad; a zárórán túl posta útján érkezett ügydarabok a következő kelet alatt vezetendők be az iktatókönyvbe.

62. §. Az iktató a hivatalos órák elteltével, az ügydarabok bevezetése után, az iktatókönyvet berekeszti, s az ügydarabokkal együtt a polgármesternek bemutatja.

A polgármester az iktatókönyv s az ügydarabok átnézése rendin az ügydaraboknak előadót rendel, az iktatókönyvet a beírásoknál aláírja, és az ügydarabokkal együtt az iktatónak visszaadja, ha pedig valamely ügydarabot magánál megtart, ezt az illető számmal megjelözi.

63. §. Az iktató köteles az ügydarabokat a notári elóiratokkal a levéltárban jegyzék mellett felszereltetni és az illető előadónak lehetőleg a beérkezés napján, a sürgősöket pedig tüstént átszolgáltatni, nemkülönben minden előadó számára külön jegyzéket vezetni, melyben az ügydarabok sor szerint beiktatandók.

64. §. Az ügydarabok elintézése napját az iktatókönyvbe bevezeti: és az iktatókönyvből betűrendes mutatókönyvet készít, melynek az iktatókönyvvel egy folyam-ban kell lenni.

65. §. Köteles az érdekeltek kérésére az ügyeik iktatói számáról, valamint az elintézés napjáról szólótti felvilágosítást, sőt a joglépés igazolása végett szükséges írásbeli bizonyítványt adni.

66. §. Az árvai ügyekben az iktatói teendőket az árvai szék közvetlen felügyelete és intézkedése mellett végzi.

XII. Czim.

A pénztári ellenőr teendői.

A pénztár egyik kulcsa az ellenőrnél állván, minden eshetőségekről és káráról felelős, minek biztosítására fizetését kétszeresen felőri tehermentes hitelzálogot köteles kimutatni, és azt saját költségén betábláztatni.

67. §. Köteles minden a pénztárnoki utasításban foglalt munkakört a pénztárnokokal egyetértőleg teljesíteni.

XIII. Czim.

A gazda teendői.

68. §. A gazdának évenkénti számadás terhe alatt minden leltár mellett adatik át, ideértve a város házánál, valamint más középületekben levő butorokat és bár mi névvel nevezendő eszközöket.

69. §. A város minden száraz és vízi épületeik folytonos felügyelet és gondozás alatt tartja, s ha szükséges építkezések, illetőleg javítások mutatkoznak, azokról a mulasztásból eredő kárnak megtérítése mellett a tanácsnak azonnali véleményes jelentést teszen.

70. §. Előleges jelentés és arra nyerendő meghatározás nélkül semminemű építkezésekbe nem elegendhetik, s az előnyösnek mutató, sürgősebb vásárlásokat is csak a gazdai ellenőr ellenjegyzésével, utólagos jóváhagyás mellett teheti meg.

71. §. A város részére bevégzett minden építkezéseknek mérnöki felülvizsgálatánál jelen lenni köteles.

72. §. A kezelése alá alkalmazott munkásokat köteles naponként számbavenni, azokra folytonosan felügyelni, s munkadíjakat a gazda-ellenőr ellenjegyzése mellett a tanácsnak megutaltványozás végett bejelenteni.

73. §. A gazda az anyagok, úgy egyéb szükségletek bevásárlását, számadásánál hiteles bizonyítványokkal köteles igazolni; a végre minden bevételeit és kiadásait a gazdai ellenőr tartozik ellenjegyezni.

74. §. A város igavonó marhái csak a közönség szükségére használhatja, azoknak naponta használatáról és élelmézéséről naplót tartozik vezetni, melyet a gazdai ellenőr hitelesít.

75. §. Mind pénzbeli, mind az anyag, fa és termények bevételeiről és kiadásairól számadást köteles vezetni, melyet minden év január 15-én a polgármesterhez

legkésőbb egy hónap alatt megvizsgálás végett a tanácsnak beadni tartozik, ellenesetben a tanács a mulasztáshoz képest pénzbeli büntetés, fizetés-felfüggesztés, sőt hivatalából elmozdítás által is reáshoríthatja a számadás beadására.

76. §. Ezen számadás mellett köteles naplót vezetni, melyben mindennemű bevételei és kiadásai naponként pontosan bevezetendők, hogy azok bármely időben megtekinthetők legyenek.

77. §. Biztosítékul köteles fizetését kétszeresen felőri tehermentes fekvő birtokot felmutatni, és azt jelzőlogkép saját költségén betábláztatni.

78. §. Végre köteles a tanács minden intézkedéseit gyorsan, felelet terhe alatt, végrehajtani.

(Folyt. köv.)

Végszavam a „Magyar Polgár“-hoz.

Az olvasó közönség már annyira hozzá van szokva, hogy a nyilvánosság terén működő mindazon egyént, ki gondolatainak szabadságát nem bilincseli a „Magyar Polgár“ uszálya után, e lap által személyeskedőleg minden rágalommal megtámadva lássa: hogy e támadások már minden hitelüket veszítve, még megegyezésre sem érdemesek, s a józan olvasóban legfeljebb a tekintélyvesztett lap tehetetlen dühe feletti szánakodó mosolyt gerjesztenek.

Nem a magyar olvasó közönség iránt, hanem csupán a „Magyar Polgár“ iránt tartozom tehát az önértet azon nyilatkozatával, mely a rozszakaratu vádakat és sajtóhoz nem illő kifakadásokat ezennel visszautasítja; mert csupán a „Magyar Polgár“ lehet már az, mely önmaga ilyes czikkeinek még talán hitelt képes tulajdonítani.

Híven természetéhez most is egyszerre három egyén ellen személyeskedik, Molnár Antal b. Apór Károly és igénytelen személyem ellen. — Nem vehetem semmiesetre rossz néven, hogy azt írja miszerint el-Molnár-Antal-kodtam magamat. Én egy fiatal emberben csak becsülni tudom a nemes bátorságot és nyíltságot, melylyel jelenlegi pártalakulásaink abnormalitása felett, egy mondhatni országos előítélettel szemben nézeteit tartózkodás nélkül nyilvánítani meri. Benne és bennem egymástól távol, egymással nem érintkező tanulmányaink és fontolóadásaink következtében talán egy időben vert mindig mélyebb gyökert azon meggyőződés, melyet én baráti szűkebb körben ugyan már nyilvánítottam, de ő előbb vala szerencsés azt a nyilvánosság terén férfiuhoz illőleg vallhatni. Elveink e pontban megegyeztek, s ezért a Molnár-Antal-kodás bizarr kifejezése engem korán sem sért.

A b. Apór hírnökségéről, Aporiádról való expectoratio s mily éretlen és nevétséges ép annyira meg van csafolva incriminált cikkemben, mely a „Magyar Polgár“ személyeskedő felfogása ellen éppen csak az objectív álláspont mellett szólal fel, kívánván, hogy az ily tárgyaknál a működő személyek egészen tekintet nélkül hagyassanak. Azonban a „Magyar Polgár“ objectív vitát nem ismer, tehát ő itt is csak személyeskedni vala képes, valamint azon indokok fürkészésénél, melyek cikkem írására vezettek újra megtagadhatlan szembeütöltségben igazolta „nyilatkozatom“ indoklásait. Ő ellenfeleimél nem tételezi fel sehol a meggyőződés lehetőségét, pedig én ezt még nála is feltételezem s ezért azt sem merném állítani, hogy ő „önmagából veszi mit kinyilatkoztat“ — mindekinnek meggyőződés nélküli önérdet hányván szemérem, holott én is ugyanazon joggal mondhatnám, hogy az ő fájdalmai onnan erednek, mert neki nincsenek s nem is voltak telepítvényesei!

De nem mondom ezt, mert hiány akarom, hogy O. meggyőződésből szól, s hogy a „M. P.“ nem érdekbel, hanem elvből követeli a volt földesurak jogvesztetté tételét. Ez aztán nem izlés, hanem felfogás dolga; de én valamint cikkemre hivatkozva teljes önértettel rágalomnak nyilváníthatom azt, hogy a telepítvényesek rabzolgaságát hirdetem, úgy nem oszthatom azon veszélyes felfogást sem, mely átkos reakciót gyakorolva, az 1848 előtti jogosult osztályt most teljes jogvesztetté akarná tenni, s a jogok kiterjesztéseért jograblással fizet. Én jogokat óhajtok szentül, érintetlenül látni, s védném a telepítvényeseket, ha el akarna a hatalomtól nyomatni, éppen úgy miként védem a volt földbirtokosokat, midőn egy ál-liberalismus örvénylő árja megtámadta, mert hódolok az az igazságnak, mutasson bár ez mosolygó vagy szigorú arcot.

Ha vannak telepítvényeseim, ez nem gátolhat az igazság felismerésében s csak a „M. P.“ tudhatja be bűnöm gyanánt, de az bizonyos, hogy irányukbani jogviszonyaim rendezésében nem a „M. P.“ szeszélye gyakorolhat rám irányadó hatást.

A felbojtorjázott demagóg irányt kárhoztattam; de téved a „M. P.“ midőn azt írja, hogy csak cikkem elutasítása után. Vagy nemde önmaga beismeri, hogy a cikk melyben a „M. P.“ ez irányát megróván éppen a „Magyar Polgár“-ba volt beküldve, s akkor beküldve, midőn még nem vala egy cikkem is e lapban mellőzve. Elutasításomról még most sem lehet szó, mert ez csak kérelmezőkre, folyamodókra vonatkozhatik, ily viszonyban pedig a „M. P.“-al soha sem valék. E lap demagógiáját megrovózik mellőztetett, s így a „M. P.“ önmaga vonta magára a vádat, melyet ellenemi személyeskedéseiben még határozottan megerősít, midőn szememre veti e vád ellen, hogy a lap democraticus irányát helyesletem, s így önmaga beismeri, hogy demagógia és demagógia között ő különbséget tenni nem tud.

En a lap irányára felett egyetlen értekezletnél sem voltam jelen s így e pontnál is valótlanságot ír a „Hirharang“, mert én egészen kívül tartám magam mindig a lap irányának körvonalozásától, avval szemben passzív valék, s csak minden sugalmazás vagy irányadástól függetlenül megírtam benne mindig azt, mit nézeteim sugalltak, nem törődve azaz, hogy a lap vezetői miként

vélekednek. Pártolom most is a valódi democratiát, de e részben a „M. P.“-tól az által különbözöm, hogy hőzse és a demagógia közt különbséget tudok tenni. Vittem régebben a román lapszemlélt, s tiszteltem benne a testvéremzetek jogait, felszólaltam — ha kelle — mellettük s ez által is meghazudtolám a ráfogást, hogy e jogok védelését vád gyanánt emelném a „M. P.“ ellen, mert én csak a tulzó törekvések pártolását, ezeknek pártzempontból logvezetését, a nemzetiségekre elkezdett pártvádszatot róttam meg.

Mindig csak saját meggyőződésemet követve, s oly elveket, melyekről eszem és lelkiismeretem tisztában van, nem találhatok fel magamban politikai bűnt s így nem lehet convertálnom, miért a biblia ellenes „Magyar Polgár“ érthetetlen biblia-historiáját bátran megjegyzés nélkül hagyhatom, s mint oly egyén ki a corruptio bármelyik nemére is teljesen érzéketlen lehetek és vagyok, az alszabadelvűség szellemi corruptióját sem véve ki, azért a „M. P.“ még önmaga előtt is hihetetlen gyanúsítását megvetéssel utasítom vissza, s logkevesbbé sincs elleneure, ha épp oly ultramontánnak mutat fel, milyen feudalisticus irányt incriminált cikkemben találhat.

Nyilvánosság terén, nyiltan mondom ki nézeteimet, s ha mindennek dacára alakodásban előnyöket jósol nekem a „M. P.“, úgy csak azt kell tanácsolnom, nehogy e jóstehetségét a politikai téren is igénybe vegye, mert sokat árthatna vele pártja hitelének!

Kis Bálint.

Erdő-kimelés és rendezés a Székelyföldön.*)

Minden valamirevaló székely gazda, ma már meg van győződve arról eléggé, hogy csekély mennyiségű szántó földéről a legnagyobb erőfeszítés- és véres verejtékkel sem képes önmaga s családja szükségait évenként fedezni; részint a terméketlenség, részint az elszaporodás és ennek következtében a birtok felaprózása miatt. De más különben is, a körülmények csak nem két évtized alatt a székely népet — mint más nemzeteket is — anyagi erejét tülhaladó térré vezették.

Változott kisebb nagyobb mértékben az életmód, változott a külső viselet a ruházkodás; nagyobb lett a kiadás a bevételnél. A szegénység taladott a gazdagságon, minek következtében a józanon gondolkozó székely gazda tudja, hogy miért hanyatlik családja s nép erkölce; mert: „a szegénység legnagyobb felelőse.“ Segíteni tehát ezen erkölcsi veszély súlyos és anyagi végelgyengülésen, a melyekbe napról napra helyebb sülyed e jobb sorsra érdemes nép, — nem mondom egészen, általában, hanem részben úgy lehet, hogyha közönségünket az erdőket — a melyek kétharmadát minden falu határának elborítják — rendezik magok a községek, a mely által alább ki fog tűnni, hogy az eddig oly nagy térfogatú, a tűzi épületfán kívül, mondhatni kevés községek kivételével, semmit sem jövedelmező erdők értékesítve a feldolgozhatásra, szőlő tőkél s így jövedelmi forrásul fognak szolgálni a székely népnek, a melylyel, mind szellemi s mind anyagi szükségain igen sokat segíthet önnönmaga, és a mely önszükségét biztosabb is volt mindig, mint az idegen kezektől került adomány.

Szerény nézetem, tehát ebben a tárgyban a következőkben összpontosul: minden székely erdőségeit ossza fel 30—40—50, vagyha kijut 60 nyitra, táblára. Az így felosztott nyilak mindenikére felügyelő évenként szemeltesse ki, választassék a község által egy-egy jóraváló egyén s még három főfelügyelő, a kik, mint ellenőrök is szerepeljenek szükség esetében. Az elszámolt évtizedek alatt a különféle faemkek használhatókká fejlődnek, nem csak tűzre, hanem épület s különböző kézművekre is.

Igen természetes, hogy az erdőfelügyelők szigorúan ügyeljenek arra, nehogy valaki által egy nyilan is legelőse vagy valami okból nyéses, összevágás történjék, vagy pedig a szándékos aszalás. Főképen pedig száraz őszen és tavaszon kell ólénken vigyázniok, hogy a harap égetőket kézre keríthessék; mert nagy részint ezek gyérítették meg rengeteg őserdeinket.

S most az a kérdés merül fel önként, hogy a rendezett és megkimélt erdőket, hogyan kell hasznosítani, minden egyes gazdára nézt? Ez a legkönnyebb! Csak akarat és akarat!! Hiányzott ez nagymérvben, s hiányzik talán ma is; de kísértünk meg csak, — vágjuk le a legkifejtettebb tábla erdőt ősszel október első napjaiban, addig, a míg a fa levele lehullna; magfákat hagyván, minden 25 □° területen rakjuk össze tízesenkint, — megjegyzendő a levágatás is így történik, — a fának a szálasát s hasonlóképen az ágbogát, galyát, rüzsét a legesekebbébbig, s így a kinék, mikor tetszik, akkor hordhatja haza. Minthogy pedig erdeink bővelkednek ma is, s rendezett állapotban meginkább, különféle eszközökkel, tehát kiválogatja akkor a székely gazda: az asztalos, kezeke, kádár, esztergyáros s többféle kézműveseknek való eszközöket, s ha maga nem is tudja feldolgozni, vagy szüksége nincsen is rá, lesz vasutunk a Székelyföldön is, és megveszik tőlünk jó pénzén a fátlan vidékek számára. Továbbá van erdeinken szilfa, nyárfa, jávor, vagy juharfa; ezekből vájjunk tekenőt vagy egyebet esős és tél napokon, vagy vágassunk deszkát nagy részéből s úgy a fenyő- és cser-, vagy tölgyfákból, a melyekért szintén szép összeg pénz adnak az idegenek. Csere erdeinket, s úgy a bükk erdőket is csak abban az esetben hordjuk el, ha marad akkora területű minden évre, hogy makk termés idején, sertéseink 4—5 ujj fejért hoznak haza onnan, de ez ritkán van a községeknek; hanem vannak kopár, köves, oldalos helyek, a melyek minden használaton kívül esnek, az ily meredek oldalokat be kell állítani csere- és bükk-erdőkkel, hisz sok árpát, zabot, pityókát, törökbuztát és még a pénzt is megmentik az olyan

*) Ez életrevaló cikket részünkről is terjeszteni kívánván, átvettük egész terjedelmében a „Néptanoda“-ból.

erdők, midőn gyümölcsöznek. Magyarázatunk, szintén ha jól kezeljük, jövedelmeznek, — mert Pesten 2—3 o. é. frt egy véka magyarázó. Vad gyümölcsfáinkat kiméjük, gondozzuk szorgalmasan; mert az alma- és vaskor-cseztünket örömeztet jobbak minősége miatt megvenni, mint a gyárhóliakat.

Az apró ágbogát, a melyet gereblyékkel összegyűjt minden tizes a neki jutott nyílau, nagy sikerrel használhatja a székely gazda, — mert ha kiválasztja a csere, nyár, juhar, gyertyán, rakottya és nyír leveles ágakat, s megszártva kazalba rakja, télközé adhatja juha- és kecskéjének, még pedig azon haszonnal, hogy apró barmait a gyakran nagy mértékben pusztító mételetől megóvja. Ez is nagy előny a gazdászatra.

Többi részét az ágbog vagy galyaknak, kiki hordja el nyomásban lévő szántó vagy kaszáló helyeire, — a mit télen át legkönnyebben megtehet mindenki, rövid szárra alkalmazott nyoszolyán. Midőn eljön a tavasz, ottan adjon tüzet neki, égessen el az elterített rőzsét, ágbogot, s már félig megkövített szántó vagy kaszáló földjét, elannyira, hogy a melyen eddig zab se termelt, jó rozs fog termeni, — s a hol nem kaszálhatott fü nem léte miatt, fog kaszálói jó füvet. Nagy előny ez is esekély gazdászataunkra! De hát még meglesz az a haszon is, hogy az erdeinket termő földrészt nem fog elpusztulni, mint akkor, a midőn az ágbog, galy, vagy rőzs, termelt helyén égettetik el ősszel vagy tavasszal, — pásztor, vagy más szándékos gonosz kezük által gyújtott tűz elharapódzása következtében: a mikor is, mind a fát termő földrészt, mind pedig a fagyókerek végkép elpusztulnak.

Még csak azt akarom megjegyezni, hogy akkor, a midőn az erdő vágás kezdődik, minden gazda néhány garast, ha adna az iskola számára, rövid időn jól berendezett iskolával bírna a község, és a szegény sorsu gyermekeket is segíthetné abból; hisz az az egy-két garas kikerülne egy tengelyfa, vagy néhány villa fából.

Ebben a tárgyban, a mely igen fontos és nagy előnyvel bír, a gazdászatra s mondhatni egy igen nevezetes, kiváló jövedelmi forrás lenne a nemes székely népnek, anyagi s következményeiben szellemi emelkedettségére néz is, — szóljanak az avatott tollunak.

Bonaventura.

Helyi dolgok.

— Ma kétségkívül a legfontosabb napi esemény városunkban a „vasúti mérnök karnak“ nagy táncestélye az „Apolló“-ban. A kivel csak találkozunk, a merre csak nézünk, mindenütt nagy mozgás, sürgős készüllet! Nagy meglepéssel jegyezzük föl e tényt, mert ebben a „vasútnak“ első, és mindenesetre következményes társadalmi lüktetését látjuk városunkban. Megelőzésünket okozza különösen azon társadalmi irány és felfogás, melyet a tisztelt vasúti személyzet — a mint ezt biztos forrásból tudjuk — a meghívásokban jelzett. Ebben ugyanis a nemesebb értelemben vett, a valódi demokratikus erület nyilvánul, mely nem separálni, hanem egyesíteni törekszik az egy célra hivatott társadalmi elemeket. Nincs kétség, hogy e vígalm hivatva lesz korszakot nyitni meg, s adja az ég, egy simpatikusabb, örömgazdagabb korszakot — városunk társadalmi életében. Az estélyi gazdag és fényes kiállításáról és szakavatott rendezéséről nem akarunk semmit preokupálni, mert sem szándékunk sem jogunk nincsen, tánczkedvelő szépeinket a csillogó örömmek egyetlen sugarától is — az előre tudás által — megfosztani.

— A maros-vásárhelyi kaszinó-egylet igazgató-választmányának folyó 1871. november hó 19-én tartott ülésében határozatot, hogy a kaszinó-egylet nagy gyűlése folyó év december 27-én délután 4 órakor fog az egylet helyiségeiben (br. Bánfi-ház) megtartatni, miről az érdekeltek és érdeklődők, midőn értesítetnek, tisztelettel felkértnek teljes számban megjelenni. M.-Vásárhelyt a kaszinó-egylet igazgató választmányának megbízásából Gyárfás József egyleti jegyző.

— Hír szerint a helyi rom. kath. leányiskola részére, ennek ügybuzgó kezdeményezője Veszely Károly prépost ur egy könyvnyomdát szándékozik felállítani.

— A hideg hallatlan magasságra hágott nálunk is. Tegnapelőtt és tegnap 24 fok reaum. volt! Nem csuda, ha több szerencsétlen megfagyási esetről hallunk. Így mult csütörtökön két kááli ember fagyott meg az utban innen hazafelé. Ugyanaznap egy szegény cigány gyerek és egy szabó inas fagytak meg az utcán. A Maroson is mindenütt megállt a jég és sima tükröt képez.

— Tömrdek sertést hajtottak ide a mult héten, néhány falkában több mint ezer darabot. Az ember azt hihetné, hogy a sertéshús ára ezáltal mérséklődött? Ellenkezőleg, még drágább lett! Erre legfentebb azt mondhatjuk, hogy furesa, de igen szomorú is!...

— A drágaság általán, piacunkon e nagy hidegben mesés magasságra hágott. Egy tojás 5 krajczár; egy szárnyas állat ára közel jár a párisi ostromzár alatti árhoz...; egy kupa rémitő „6-bor“ 64—80 kr; egy kupa tej 30 kr etc. „Hej karácson, karácson: Lesz-e kalács a rácsan...?“

— Viriliseink projektált névsora a következő: Dr. Antal László, Csiki Márton, Veszely Károly (esperes) dr. Z. Knöpfner Vilmos, Burdás Alajos, Keszler Sámuel, Bucher Miksa, Patrúbán M., dr. Scheitz Antal, Csiki Gergely, Vályi Károly, id. Fogarasi Demeter, Csiki Károly, László Ádám, dr. Kornhoffer Lajos, Farkas Elek, Vadadi F. Lajos, Richtzeit Zsigmond, id. Antal Ferencz, Z. Boddola János. Jakabfi József, Nagy Zsigmond, Jenei Albert, Derzsi János és Sándor J. Ez a névsor persze még nem egészen f. a. i. a. a. „végén“ még némi változás lehetséges.

IX. Közlemény. Székely vértanúk: Török-Horváth-Gálfi szoborügyre adakoztak:

a) Simon Lajos ivén Etéden:

Simon Lajos 40 kr. Filep János 50 kr. Id. Gagyí Samu 30 kr. Gagyí 20 kr. Máté István 10 kr. Kelemen László 10 kr. Kelemen Pap 50 kr. Birtalan László 10 kr. Lőrinczi István 10 kr. Bekő Mozes 10 kr. Simon Ferencz 10 kr. Csendes János 5 kr. Gedő András 10 kr. Bogdán Antal 30 kr. László Antal 30 kr. Özv. Kelemen Pálné 20 kr. Lőrincz Ferencz 20 kr. Kazocsai Dávid 10 kr. Pap József 10 kr. Kazotsai János 25 kr. Stein Salamon 30 kr. Szentkovics János 20 kr. Makkai János 50 kr. Antal Lajos 10 kr. Antal Pál 10 kr. Csizsér István 10 kr. Geréb János 10 kr. Kozocs Miklos 10 Szentkovics Mihály 20 kr. Simo Sándor 10 kr. Szász Elek 30 kr. Beke Péter 20 kr. Özv. Gál Abelné 50 kr. Gólf Pál 10 kr. Raduly János 10 kr. Simo József 30 kr. Szabó János 10 kr. Nagy Károly 10 kr. Bartha Zsigmond 20 kr. Somodó Ferencz 10 kr. Bojta Sándor 10 kr. Egy valaki 10 kr. Pap János 40 kr. Kis Mihály 10 kr. Brudás Lajos 10 kr. Péter Elekné 40 kr; összeg: 9 forint.

b) Vajna Károly ivén:

Gr. Mikes Benedek 20 frt. Gr. Kálnoki Imre 10 frt. B. Rauber Otto 5 frt. Csabai László 10 frt. Csia Albert 5 frt; összeg: 50 frt.

c) Belső-Szolnokmegye ivén:

Torma Károly 10 frt. Szarvadi Pál 1 frt. Wéer Zsigmond 1 frt. Gr. Bethlen András 1 frt. Ratz Lajos 1 frt. Veress Ákos 50 kr. Torma István 5 frt. Gr. Teleki György 2 frt. Rátz Albert 1 frt. Kászonyi Sándor 1 frt. Kászonyi Elek 50 kr. Pécsi Imre 1 ft. Kovács Elek 1 frt. Császka József 10 kr. Válya Ferencz 1 ft 90 kr. Székely István 1 frt. B. Bánfi Dezső 1 ft. Gr. Bethlen Károly 2 frt. Bernadi Dániel 50 kr. Grann Lajos 20 kr. Csűrös József 20 kr. Szántó Márton 1 frt. Moza Ferencz 1 frt. Moza Ferenczné, született Szeremlei Katalin 1 frt; összeg: 39 frt 90 kr. és így a fennebbiekkel együtt: 1150 frt és 4 kr. van a m.-vásárhelyi takarékpénztárnál kamatolás végett elhelyezve.

M.-Vásárhely, 1871 decemb. 10-én.

László Ádám,

szoborügyi elnök.

Hints if. Dani,

szoborügyi pénztárnok.

— Színház. Mult kedden, decz. 12-én: „A kártyavető“, nagy francia dráma, Séjour után Feleki fordításában. A teremben legalább 12 foknyi hidegben egy néhány bundákba burkolt néző fázik. Minő hideg lehet ilyenkor a szellős színpadon!... Talán ilyen hideget is sejtethet a költő, azért gyújtotta ily magasra az emberi kobeleket legkielthatatlanabb lángjait, hogy kibírassa a művész a természetnek és sorsnak egyesült fagyát... A darab gyújtója az anyai és gyermeki szeretetnek kissé idealizált, s a végtelenségig vitt kifejezése, mely körül a többi események jobbadán erőltetve és indokolatlanul foglalnak helyet. Rutchioni kalandor, de különösen a „Pintyók“ szerepei érthetetlenek és merőben fölöslegese a darabban. Octavio szerepe már lényegesebb, de észrevétlenné vált ez előadáson. A három egyenlően nehéz és egyenlően hálás szerepben: Gemoa, Blanka és Paula szerepeiben Csizsárné, Rózsáné és Homokainé egyenlő művészi lelkesültséggel küzdöttek a tökélyért, melyet mindegyiküknek sikerült csaknem minden mozzanatnál kivívni. Szép és magasztos a hű drámai alakítás, de nem oly hálás...? de igen! A mit a művész ilyenkor érez: azt nem pénzzel mérjük. Dícsérettel kell még megemlékeznünk Takács Lujzáról, ki az előjátékban Máthát helyes felfogással adta.

Csütörtökön szép számu közönség előtt „A liget leánya“, „Egy ur és egy asszony“ egy-egy felv. vígjátékok, s záróskul: „A varázshégedű“, Offenbach operettje. Vidám, változatos mulatság volt, a magvát ne keressük. A két kis vígjáték teljes könnyűséggel és szíveszágóan adatott. Elsőben Ács Irma a liget leányát, a tulnáv Hedviget, gyönyörű természetességgel adta; Rado mint Kapor, és Homokai mint Gyula, helyükön voltak. A második vígjátékban Nyíri az „urat“, Homokainé az „asszonyt“ és Takács Luiza a fogadósnét precísióval játszták. Az operettben Turzay ujan szerződött tenorista mutatta be magát Mathien szerepében, mely — a mint látszott rekedtsége miatt — nem igen sikerült, de várjuk tőle még a „jobbát“, Szabadosné a kertészlegényt adta elég ügyesen, hangja — a mi e roppant hidegben alig is lehet másként — ma kissé fátyolozott volt. Ács Irma Georgette kertészleányban itt is igen kedves naiv alak volt és hangjához képest valóban csinosan énekelt. A társulatnak operettek előadása iránti jóigyekezete elismerést érdemel; de mily roppant hátrány városunkra egy iskolázott zenekar hiánya! A szorgalmas karmester ur zongorakísérete, a midőn a legjobb igyekezet mellett kielégíteni képtelen: élesen szemünkre lobbantja a zene kulturabani nagy elmaradottságunkat.

Mára Nyíri Lajos jutalomjátéka lett az utóbbi színlapon kitűzve. E szorgalmas színészünk talán jól tenné, ha „jutalmát“ egy alkalmasabb napra halasztaná, mert ma a vasúti mérnöki karnak fényes táncestélye jórészt üressé tethetné Thália templomát.

KÜLFÖLD.

— Az angol trónörökös, aggasztó betegsége jelentékeny mérvben foglalkoztatja az egész angol közvéleményt. A trónörökös életéhez általában kevés reményt kötnék. A herceg 30 éves, és így élte virágjában van. Azon esetben, ha a trónörökös meghalna: és az angol királynő egészsége is rosszabbra fordulna: regensséggé vánná a kormányt Angliában, mert a trónörökös fia alig 9 éves. Miután az angol törvények nem intézkednek a regensségről, a parlamentnek kellene meghatározni, kit rendeljen a 9 éves hg mellé kormányzóul.

— A francia nemzetgyűlés f. hó 11-ki ülésében di-

cséretreméltó szabadelvűséggel elfogadta első olvasásban azon indítványt, mely a nemzetgyűlés tagjainak fizetett hivatalok elfogadását megtiltja; ugyanakkor helybenhagyta sajtótörvény revisioja iránt tett indítvány sürgősségét is.

— Az osztrák állam angol hitelezői közelebből tartott meetingjökben elfogadták a magyar syndikatus indítványát, mely szerint minden óvási igazolvány 5 shilling hián 5 fonttal váltassék be.

Távirati hírek:

— Róma decz. 11. A kamra megszavazta az 1871-ik pénzügyi törvényt; befejezte az 1872-ki költségvetési budgetet s az igazságügyi budget tárgyalását is megkezdette.

— Linz, decz. 11. A f. ausztriai választó körületekben 17 konservatív és 2 szabadelvű választatott a tart. gyűlésbe.

— Frankfurt, decz. 11. Ma köttetett meg itten s francia és német meghatalmazottak között a május 10-diki békeszerződéshez járuló pótagyezmény.

— Bécs, decz. 11. A hiv. „Weltausstellung Com.“ a vezérigazgatóság részéről, határozottan kijelenti a világkiállításnak elnapolásáról száryaló hírekkel szemben, hogy e hírek merőben légből kapottak mivel az elnapolásról még szó sem volt.

— Pest, decz. 12. A bírósági szervezeti munkalatot mely 2500 névből áll, az igazságügyér e hét folyamában bemutatja a miniszttertanácsnak.

Drinapolyt az árvíz elpusztítja.

— Versailles decz. 12. A nemzetgyűlés majoritása ma formaliter felajánlotta Aumale hgnek a köztársaság elnökségét ha a herceg belépése a nemzetgyűlésbe Thiers visszalépésétvonná maga után.

VEGYES.

— Gr. Péchy Manó kir biztos ur a kolozsvári conservatorium választmányi gyűlésén 500 frt értékű urb papirossal lépett be az alapítók sorába.

— Az orosz birodalomban a kormány 35,000 templomot tart fenn, a papok száma pedig 114,926-ra rug, mint nős férfiak. Ezeknek fentartására az állam évenként összesen 5,163,163 rubelt ad ki, egy-egy papra tehát 44 $\frac{1}{2}$ rubel jut. évenként. Ebből ugyan nehezen élhet meg egy családos ember!

— A francia nemzeti kegyelet Dumas Sándor hamvait Villers-Cotteretsből a párisi pére lachaise-be szállítja közelebből.

— Kolozsvárt a himlő oly mértékben terjed, hogy az elemi iskolát be is zárják.

— Siaguna érsek az egyházmegyeihez tartozó kerületi iskola felügyelőket felszólítja, hogy jelentéseiket a felnöttek oktatásáról 8 nap alatt tegyék meg. egyuttal felhívja őket hogy e től folytán új tanfolyamot nyissanak s munkálkodjanak azon, miszerint ezen előadások látogattak legyenek.

— A londoni színházak igazgatói azon dícsőretre méltó szokást hozták dívatba hogy a közönség izlését kipróbálандók a színházi helyiség minden részében szavazati szekrényeket alkalmaznak s minden színház-látogatónak joga van szavazati jegyét e szekrényekbe dobni és így eldönteni, minő darabokat kíván játszattatni az illető színházban a következő héten. Így a jövő hétre nézve, a drámát illetőleg a szavazati többség Hamlet, Macbet és Periklesre esett.

— A Pest városa által felvett 5 millió irt kölcsön részletes visszafizetésére elrendelt 11-ik sorsolás 1872. január 2-án reggeli 10 órakor a városi tanácssteremben a főpolgármester elnöklete és az angol-magyar bank képviselate alatt álló bizottmány jelenlétében fog megtartatni, mely alkalommal 32 db 100 frtos 3200, 17 db 5000 frtos 75000 és 15 db 1000 frtos 15,000 frt. összesen 25,700 frt névértékű részvénykötvények fognak kisoroltatni.

— Eltűnt katonatiszt. A budai katonai főparancsnokság jelentése szerint wilhelmsthal Kleinsemidt Vilmos lovag, közös hadseregbeli hadnagy a Thum-féle gyalagezredből, 1870-ik év márczius havában eltűnt a nélkül, hogy azóta jelenkezett volna. A főparancsnokság értesíti e körülményről az egyes ezredek, megjegyezvén hogy bárki valami bizonyosat tudván az eltűnt tisztről azt a főparancsnokságnak azonnal jelentse föl.

— Fonyó Pál Gyula kalocsa-főmegyei áldozár megrendelési felhívást bocsátott ki ily című magyartított mű második kiadásra: „Természeti érvek Isten létéről“ irta König arthur, a Neisse-i reáltanoda hittanára 10 tömnyomatú ivre terjedő és csinos kiállítású mű ára csak 70 kr, leendő, mi előlegesen is beküldhető utánvét mellett is beküldhető. — Gyűjtőknek minden 10 példány után tiszteletpéldánnyal szolgál.

— Nyíri Józsa miniszteri tanácsos, mint a „Loc. Coresp.“ írja benyújtá hivataláról való lemondását, A miniszter elfogadja a lemondást.

— A. m. kir. honvédelmi miniszterium elrendelte, hogy minden golyószóró-lövegű és lovassági dandárnál, a nagy költségek kikerülése végett, melybe a kovácsmunkák kerülnek, egy tábori kovács alkalmaztassék.

— Nyelvőr. E cím alatt Szarvas Gábor az akademia pártfogása alatt új évtől folyóiratot indít meg, melynek célja nyelvünk tisztasága fölött őrködni és első sorban a rosz szók képzése ellen fog irtó harcot folytatni.

— Háromszéken az alispánságra nézve — hír szerint Vajna Károly és Székely Gergely közt oszlanak meg a vélemények. Főjegyzőségre Horváth László eddigi aljegyző és Bokosi Ferencz emlegettetnek.

— Fogarasvidéken az egyik párt Codru Drago-

